BUDGET 2021

5. Udgiftsudvikling på det somatiske og psykiatriske område

Budgetkonferencen d. 25. og 26. august, 2020

REGION NORDJYLLAND
– i gode hænder

NOTAT

Udvikling i hospitalernes udgifter og aktivitet

Baggrund og opsamling

I forbindelse med seneste års budgetproces, er der udarbejdet et notat omkring udgiftsudviklingen på de somatiske hospitaler og i psykiatrien. I nedenstående er notatet opdateret, så udviklingen vises fra 2013 til 2019. Det skal bemærkes, at der kan være mindre afvigelser imellem sidste års tal, som skyldes opdaterede pris- og lønfremskrivninger.

Notatet viser at,

- på de somatiske hospitaler er personaleudgifterne faldet med 50 mio. kr. fra 2013 til 2019 – svarende til et fald på 1 %
- på de somatiske hospitaler er patientudgifter/indtægter steget med 201 mio. kr. svarende til 10 %
- på de somatiske hospitaler er personaleudgifterne faldet fra at udgøre ca. 65,4 % til 63,7 % af hospitalernes samlede forbrug
- i psykiatrien er personaleudgifterne steget med 79 mio. kr. fra 2013 til 2019 – svarende til en vækst på 13 %
- i psykiatrien udgjorde personaleudgifter i 2019 ca. 90,3 % af deres samlede udgifter mod ca. 85,2 % i 2013

Udgifter på somatiske hospitaler og i psykiatrien

De somatiske hospitaler og psykiatrien er de ”løntunge” områder inden for sundhedsområdet og udgjorde i regnskab 2019 næsten 8 mia. kr. Sundhedsområdet består yderligere af bl.a. det præhospitale område, praksissektoren, IT og det øvrige fællesområde. Notatet er imidlertid afgrænset til de områder, som hospitalerne er budgetansvarlige for.

Nedenfor ses der derfor nærmere på, hvordan midlerne på de somatiske hospitaler og i psykiatrien er anvendt fordelt på udgiftsgrupperinger. Der skal tages det forbehold, at al afregning i form af samhandelsudgifter i denne opstilling fuldt ud er indregnet i hospitalernes regnskaber i alle år, hvilket ikke har været realiteten. Der er således tale om en efterfølgende tilpasning af regnskabstallene. Derfor kan tallene ikke umiddelbart genfindes i regnskabsbøgerne for de respektive år.

Tabel 1: Udvikling i udgifter på de somatiske hospitaler og psykiatrien fordelt på grupperinger i 2013-2019 (mio. kr., PL2020)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	*2019*	*Dif. (%) 2013-2019*
Somatik								
Personaleudgifter/indt.	4.646	4.613	4.563	4.520	4.583	4.601	4.596	-0,98%
Patientudgifter/indtægter	2.006	2.135	2.044	2.097	2.178	2.214	2.207	10,02%
Bygninger og arealer	175	165	179	162	164	156	167	-4,73%
IT, apparatur og inventar	164	161	162	166	155	155	154	-5,67%
Drift og service	115	112	135	122	113	108	94	-18,02%
Somatik udgifter, total	**7.106**	**7.187**	**7.082**	**7.067**	**7.192**	**7.233**	**7.219**	**1,58%**
Somatik budget, total	*7.036*	*7.079*	*7.036*	*7.022*	*7.085*	*7.081*	*7.121*	*1,22%*
Psykiatri								
Personaleudgifter/indt.	600	618	609	637	644	643	679	13,11%
Patientudgifter/indtægter	35	37	33	38	36	33	12	-66,99%
Bygninger og arealer	30	23	32	28	24	25	25	-17,04%
IT, apparatur og inventar	13	8	11	13	10	12	10	-21,26%
Drift og service	26	25	25	25	26	26	27	3,33%
Psykiatri udgifter, total	**704**	**711**	**710**	**742**	**739**	**739**	**752**	**6,82%**
Psykiatri budget, total	707	715	740	743	744	741	755	6,90%

Ovenstående tabel viser udviklingen i udgifter i somatikken og psykiatrien fra 2013-2019 (PL2020) fordelt på grupperinger. Det er personaleudgifter/-indtægter samt patientudgifter/-indtægter der udgør de væsentligste udgifter på de somatiske hospitaler og i psykiatrien, idet de udgør ca. 94 % af de samlede udgifter. Personaleudgifter/indtægter indeholder diverse udgifter forbundet med personale, herunder også bl.a. udgifter til vikarer, professorater, personalebefordring, kursusudgifter. Patientudgifter/indtægter dækker bl.a. over medicin, lægelige artikler/implantater og samhandelsområdet. De øvrige tre områder bygninger og arealer, IT, apparatur og inventar samt drift og service udgør ca. 6 %.

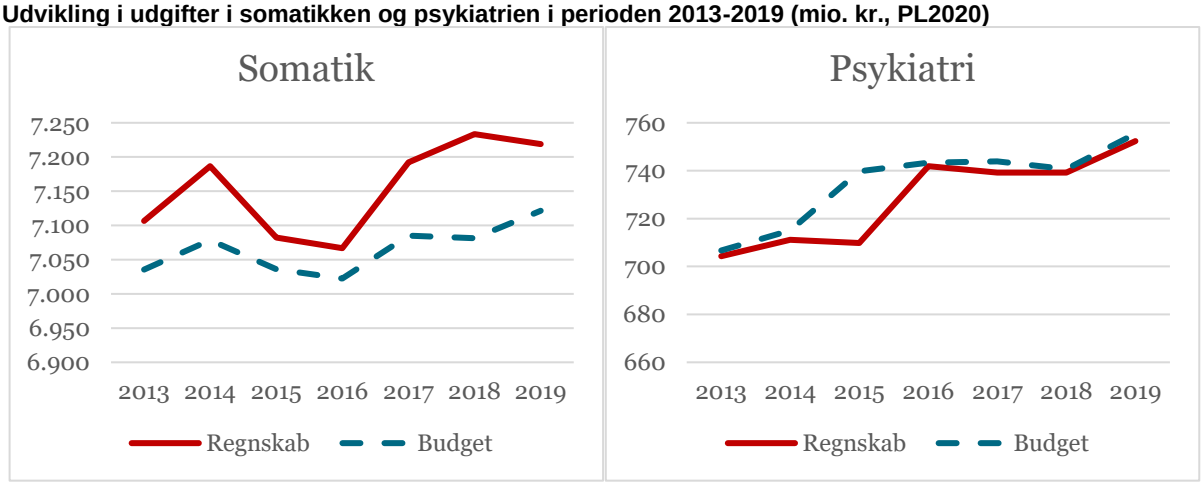
Overordnet ses, at udgifterne på de somatiske hospitaler er steget med ca. 1,6 % fra 2013 til 2019 – i alt en stigning på ca. 113 mio.kr. I samme periode er psykiatrien vokset med ca. 48 mio. kr., svarende til 6,8 %. Det skal understreges, at der kun er set på udviklingen i perioden og ikke er sammenlignet eller analyseret på, hvilket udgangspunkt den beskrevne udvikling tager afsæt i. Der er således ikke justeret for eksempelvis opgaveomlægninger eller statslige initiativer.

Tabel 1 viser desuden, at der har været et fald i udgifterne til personaleudgifter/indtægter på de somatiske hospitaler på ca. 1 %. Udviklingen på personaleudgifter/indtægter i somatikken var nedadgående fra 2013 til 2016. I 2017 og igen i 2018 var der stigninger, hvorimod udviklingen fra 2018 til 2019 viste et mindre fald. Desuden ses det, at det somatiske område har oplevet en stigning på 201 mio. kr. i patientudgifter/indtægter. Udgifterne til patientudgifter/indtægter er på de somatiske hospitaler det eneste område, som i 2019 ligger i et højere niveau end i 2013. Udviklingen er således gået i en retning, hvor personaleudgifter/indtægter på de somatiske hospitaler fylder en mindre del af det samlede forbrug – fra ca. 65,4 % i 2013 til 63,7 % i 2019.

I psykiatrien har der overordnet været en stigning i udgifterne på 6,8 %. Stigningen svarer til, at forbruget i psykiatrien er 48 mio. kr. større i 2019 end i 2013. Fordelingen på udgiftsområderne viser, at udgiftsudviklingen i psykiatrien skal findes på personaleudgifter/indtægter. I psykiatrien udgør personaleudgifterne/indtægterne imidlertid også 90,3 % af de samlede udgifter i 2019.

Tabel 1 viser desuden budgetudviklingen på de somatiske hospitaler og i psykiatrien og dermed også regnskab i forhold til budget. Dette er også illustreret i nedenstående to grafer.

Udvikling i udgifter i somatikken og psykiatrien i perioden 2013-2019 (mio. kr., PL2020)

Som beskrevet, så er det særligt udviklingen i patientudgifter/indtægter, der udfordrer de somatiske hospitaler udgiftsmæssigt. I Tabel 2 er derfor foretaget en opsplitning af gruppen, som viser udviklingen særskilt for medicin og lægelige artikler/implantater. Som det fremgår, så er alene udgifterne til medicin steget med 224 mio. kr. fra 2013 til 2019 og tilsvarende er udgifterne til lægelige artikler/implantater steget med 64 mio. kr.

Tabel 2: Udviklingen i patientudgifter/indtægter i somatikken (mio. kr., PL2020)

	2013	*2014*	*2015*	*2016*	*2017*	*2018*	*2019*	*Difference 2013-2019*
Somatik, opdeling af dele af patientudgifter/indtægter								
Medicin[1]	529	607	612	640	696	753	753	224
Lægelige artikler/implantater	510	513	514	537	549	567	574	64
Samhandel[2]	967	1.016	701	699	720	684	705	-87
Øvrige			217	220	213	210	175	
Patientudgifter/indtægter, total	**2.006**	**2.135**	**2.044**	**2.097**	**2.178**	**2.214**	**2.207**	**201**

[1] Medicin er opgjort som i Tabel 1, hvilket betyder, at medicin til patienter i eget hjem og udleveret medicin som del af behandlingen i andre regioner ikke er indeholdt er i opgørelsen.

[2] Samhandel er opgjort som udgifterne på de somatiske hospitaler og fællesområdet. Under fællesområdet vil der være en mindre andel af udgifterne som vedrører psykiatrien.

Decentraliseringen af samhandelsbudgettet udfordrer en præcis og sammenlignelig opgørelse over tid, hvorfor samhandel ikke er opgjort særskilt i 2013 og 2014. Det kan dog konstateres, at den primære forklaring på det høje niveau af øvrige udgifter i 2014 (som også påvirker det samlede forbrug i 2014) skal forklares med særligt høje udgifter på samhandelsområdet i dette år.

Overordnet set kompenserer et fald i de øvrige udgifter (og herunder formentlig primært i samhandel) i mindre grad for de stigende udgifter til medicin og lægelige artikler/implantater, som generelt lægger et stort pres de somatiske hospitalers udgiftsniveau.

Udvikling i aktiviteten

I Tabel 3 er opgjort en række nøgletal for aktivitetsudviklingen fra 2013 til 2019. Udover et stigende aktivitetsniveau, så viser tabellen, at der er sket en omlægning fra stationær mod ambulant behandling.

Tabel 3: Aktivitetsudvikling på de nordjyske hospitaler

	2013	***2014***	***2015***	***2016***	***2017***	***2018***	***2019***	***Dif. (%) 2013-2019***
Somatik								
Udskrivninger	117.680	116.282	115.937	113.914	112.642	110.840	109.419	-7%
Sengedage	423.342	406.037	392.500	378.785	371.241	366.141	352.791	-17%
Operationer	101.422	105.568	110.773	116.223	118.331	118.377	123.112	21%
Ambulante besøg	841.612	876.401	908.546	934.260	972.192	986.494	997.555	19%
Psykiatri								
Udskrivninger	3.118	3.587	3.306	3.390	3.480	3.711	3.998	28%
Sengedage	83.491	89.330	86.386	83.247	83.125	81.539	84.095	1%
Ambulante besøg	87.959	98.296	99.425	103.691	109.035	110.581	114.481	30%
Ydelser uden besøg	29.431	32.775	31.307	32.447	34.064	34.536	34.067	16%